

EL PERELLÓ, poble agre. a Sueca, a la costa, prop de *la gola del Perelló*, que és un canal de l'Albufera. No es troba documentació antiga d'aquest poble. (SSiv. 340, no figura en l'índex de l'ed. Chabàs del *Rept.*).

El Perelló, barri de cases del municipi de Vilablareix (Gironès).

Cap del Pereillon, citat en un document d'Ovarra de 1056 (Mz.Pidal, *Orig.*, 348).

Font de Perelló, a Rafelguaraf (XXXI, 159-20).

Can Perelló (oït *kam p̄arəȳo* per Cor.), en el camí de Sta. Maria de Montnegre a Can Montsant de la Rocosa, en el terme de St. Cebrià de Vallalta.

Turó de Pratperelló, cim culminant del Montnegre en la seva extremitat occidental (730 m. alt.). Oït *pratp̄arəȳo* per Cor. a St. Iscle, 1922; i a Montnegre 1985.

Barranc del Pirilló en el terme de Cirès (XIX, 102.19).

PERELLÓS o PERILLÓS (nom antic: *Perellons*), poble i antic municipi (agregat vers el 1970 al d'Òpol) del Rosselló, al límit amb el Llenguadoc. Era de llengua d'oc, però havent quedat despoblat, tornà a haver-hi gent, ara catalana, que hi han anat des d'Òpol.

DOC. ANT. 1100: Perelons; 1218: Perillons; 1224: Perelons; 1246: en donar facilitats de poblament, Jaume I ho fa per als «hominibus de *Opido* et de *Perellons*» (Font Rius, *C. d. p.* § 286; Alart, *Priv.* 181); *1276: Perelos* (Alart, *IvLC*); *1306:* afr. d'una devesa amb el Rové d'Òpol «--- e ab lo bosch de *Pereylos*» (Alart, *RLR* VII, 49); *1359: Perallos* (*CoDoACA* XII, 120); *1435: Perilionibus* (Alart, *Doc. Geogr. Hist.*, 82).

ETIM. NLL derivats de *pedra* / *pera*. Concretament de PETRARIOS (*pedrer* 'pedreguer') > *pereir*(n)s > *perell*(n)s amb dissimilació (cf. *DECat.* VI, 365b46-366a7). J.F.C.

Perellons, V. Perelló

PERENXISA

Serra i antiga alqueria de la regió central valenciana, entre la Vall d'Alcalà i les comarques xurres: entre Torís i Montserrat puja fins a 260 alt. (Mtz.Aloy, *GGRV* I, 885). Escriuen «Serra *Peranxisa*» S.Guarner (*Nom.* 23); *Pelenchisa* (Mtz.Aloy); Serra de *Pelengisa*, (Mateu i Llopis, *País Val.* 105).

PRON. POP.: la *pelençisa* a Vilamarxant, «la serra *preñçisa*» a Aldaia i a Xirivella, «serra de *pereñçisa*» a Alaquàs i a Mislata; i vacil·lant entre «Serra *pereñçisa* i S. *preñçisa* a Torrent (1962, LL. xxx, 110, 124, 133, 128, 128, 136).

MENCIONS ANT. segons *El Rept.:* el 16-v-1238 Jaume I donà al «cavaller Berenguer d'Entença '5 jovatas'

in alqueria de *Perancisa* in regadiu». Per un altre passatge es veu que era prop de «Millerola» (avui Ninyerola, prop de Picassent): el desembarcament del mateix any, donava a «Blasco Petriz de Exeya, alqueria de Cortexí juxta *Perancisa*» (ed. Bof. 165. 1f.; 376.8, ed. facs. Ribera, 59). El 1277 ja trobem heretat un cavaller aragonès, que pren nom d'aqueixa alq.: «Gonçalvo Exemenis de *Parancisa*» (Soldevila, *Pere el Gran* I, 2ª pt., 91): han passat 40 anys de la conquesta i aquest aragonès que abans es deia planerament Gonzalo Exemeniz, havent-hi estat premiat amb terres, ara pren nom ja d'aquesta heretat. *Perancisa* ha quedat també cogn. val. (Mtz.Aloy, *Rev de Val.* I, 161).

ETIM. Important relíquia, del mossàrab. El nom li ve a la serra de les coves grans i renomades que hi destaquen: PETRA INCISA 'penya tallada', 'serra rocosa perforada', ll. *incidère*, part. *incisus*, -a, -um. En la meua enq. de Torrent en vaig obtenir els detalls, del coneixement popular: S'hi observen sobretot la *Cova'l Flare* i la *Cova dels Roders*: prou importants perquè hi visquessin o s'hi aixopluguessin un frare penitent o uns bandolers (val.: *roders*); en efecte, l'inf. diu que en aquella hi habitava un monjo i com que especificà que l'entrada és per la banda de sol ponent, es veu que hi ha també sortida o respirall per l'altra banda: és, doncs, al peu de la lletra, una penya perforada (xxx, pp. 136 i 137, de la meua enquesta).

És clar que en tots aqueixos pobles hi ha parlar apitxat (l'inf. d'Alaquàs *l. c.* semblava esforçar-se per fer la -s- un poc sonora, com si volgués imitar la pron. de la vall d'Alcalà, no llunyana on encara avui la -s- no és apitxada); altrament seria, doncs, amb -s- simple, sonora. C' dóna normalment -ç- en mossàrab, d'acord amb la variant *Perenxisa* que s'hi ha imposat; però en part ho van refer en *ci* els conqueridors del S. XIII (dades del *Rept.* etc.) conscients de la correspondència fonètica amb la llengua del Nord; s'ha mantingut la -r- etim. en les mencions antigues i en una part de les pronúncies locals recollides, però el parlar morisc confonia *r* amb -l-, d'on la variant *Pelenxisa*; la -e- interna en part apareix dissimilada en *a* (*Perancisa*), en part domina la *e*.

Que el grup TR en PETRA es reduís a la *r* simple en *Peralta* i anàlegs, no fou sols propi del català, perquè en certes condicions favorables de molta debilitat pre-tònica, el fet s'estenia també al mossàrab, al cast. (*Peralta*, *Peralbilla* etc.) i a altres dialectes germans. Un cas conspicu en el mossàrab granadí és el de la Sierra de *Parapanda* entre Granada i Jaén i que hem explicat com PETRA PANDA 'panxuda' en l'art. *Pan / pândols* (supra). Un que sembla quasi germà —rebordonit— del present *Perenxisa* / *Perancisa* seria *Peracense*, poble amb municipi al peu de les rocoses serres d'Albarracín (entre aquesta vila i Terol).